

Zrównoważony rozwój w RPO Podkarpacia Analiza wdrażania funduszy UE

Jacek Engel - Fundacja Greenmind

Rzeszów, 28 lutego 2013

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Metodyka

- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podkarpackiego na lata 2007-2013 (RPO WP) z 2007 i 2012
- Szczegółowy Opis Priorytetów (URPO) z 2008 i 2012
- Sprawozdanie roczne z realizacji RPO WP za rok 2011 z załącznikami
- Listy projektów kluczowych, dokumenty konkursowe i in. ze stron internetowych RPO
- wywiady telefoniczne i e-mailowe z pracownikami Urzędu Marszałkowskiego
- **Ocena wg jednego schematu dla wszystkich RPO**

Zrównoważony rozwój w założeniach RPO

- koncentracja na gospodarce, ale z jedną z 3 zasad realizacji RPO
- zr pojmowany jako efekt stosowania najnowszych technologii
- + standard życia zależy od jakości środowiska
- + zapobieganie zagrożeniom środowiska zwiększa atrakcyjność inwestycyjną
- /+ w ochronie środowiska na pierwszym miejscu gospodarka ściekowa
- ochrona przyrody na marginesie
- ochrona przeciwpowodziowa w wydaniu technicznym ważnym elementem RPO
- + zapowiedź powołanie koordynatora ds. środowiska

Zrównoważony rozwój w opisach priorytetów

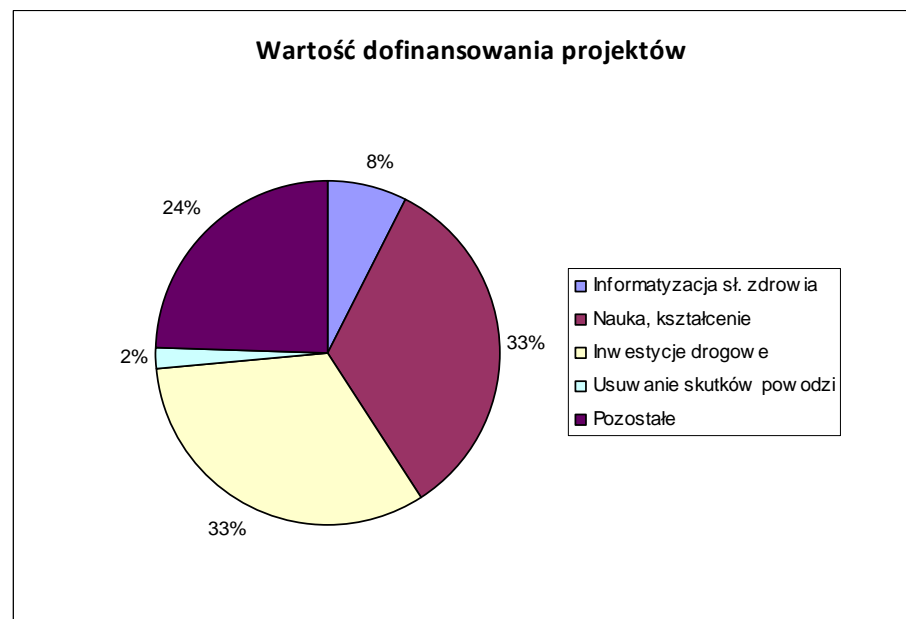
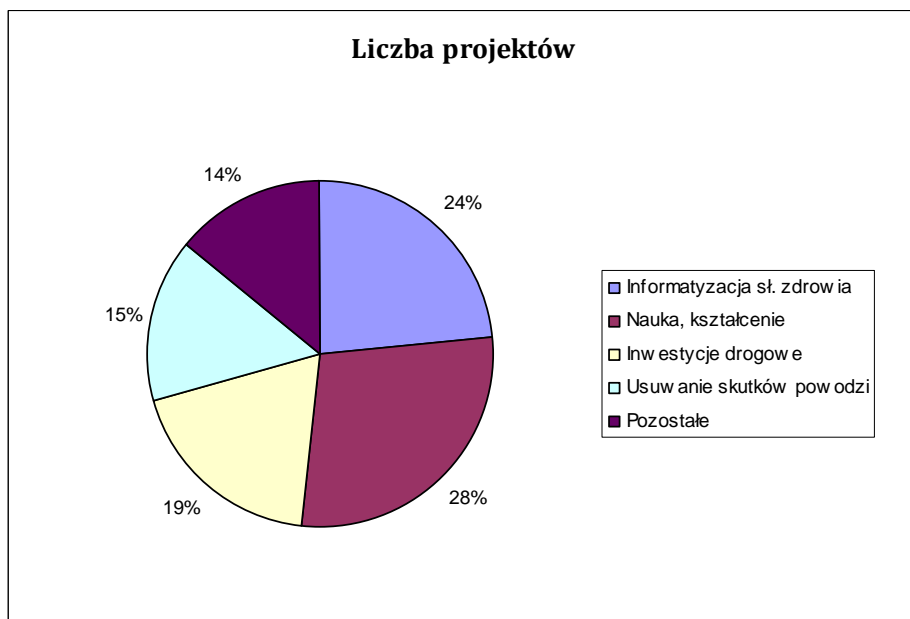
- spośród 7 osi priorytetowych zr występuje w 3
- kolej i transport miejski jako część działania 2.1 Infrastruktura transportowa
- oze i efektywność energetyczna (tylko przesył) jako część działania 2.2 Infrastruktura energetyczna
- oczyszczanie ścieków i gospodarka odpadowa (ale też wodociągi) w działaniu 4.1 Infrastruktura ochrony środowiska
- + ochrona przyrody w oddzielnym działaniu 4.3
- +/- dz. 4.2 Infrastruktura ochrony p.pow. – całe spektrum od zwiększania retencji naturalnej po regulacje i stopnie wodne

Zrównoważony rozwój w kryteriach wyboru

- + system oceny generalnie OK, zastrzeżenia do metody punktowania „list rankingowych” (przepuszcza słabe projekty)
- poważnym mankamentem tzw. ocena strategiczna (20% punktów)
- +/- 2.1 transport – OK, za mało punktów za liczbę przewożonych pasażerów
- 2.2 energetyka: MW czy MWh, brak obiektywnych parametrów oceny (np. enigmatyczne perspektywy rozwoju)
- 4.1 ścieki – RLM nie jest kryterium wiodącym
- 4.1 zaopatrzenie w wodę – brak warunku oczyszczania ścieków
- 4.2 redundancja kryteriów, sprzeczność z celem działania (nie dot. zarządzania ryzykiem powodziowym)
- 4.3 bioróżnorodność – zestaw daleki od celu priorytetu

Zrównoważony rozwój w projektach kluczowych

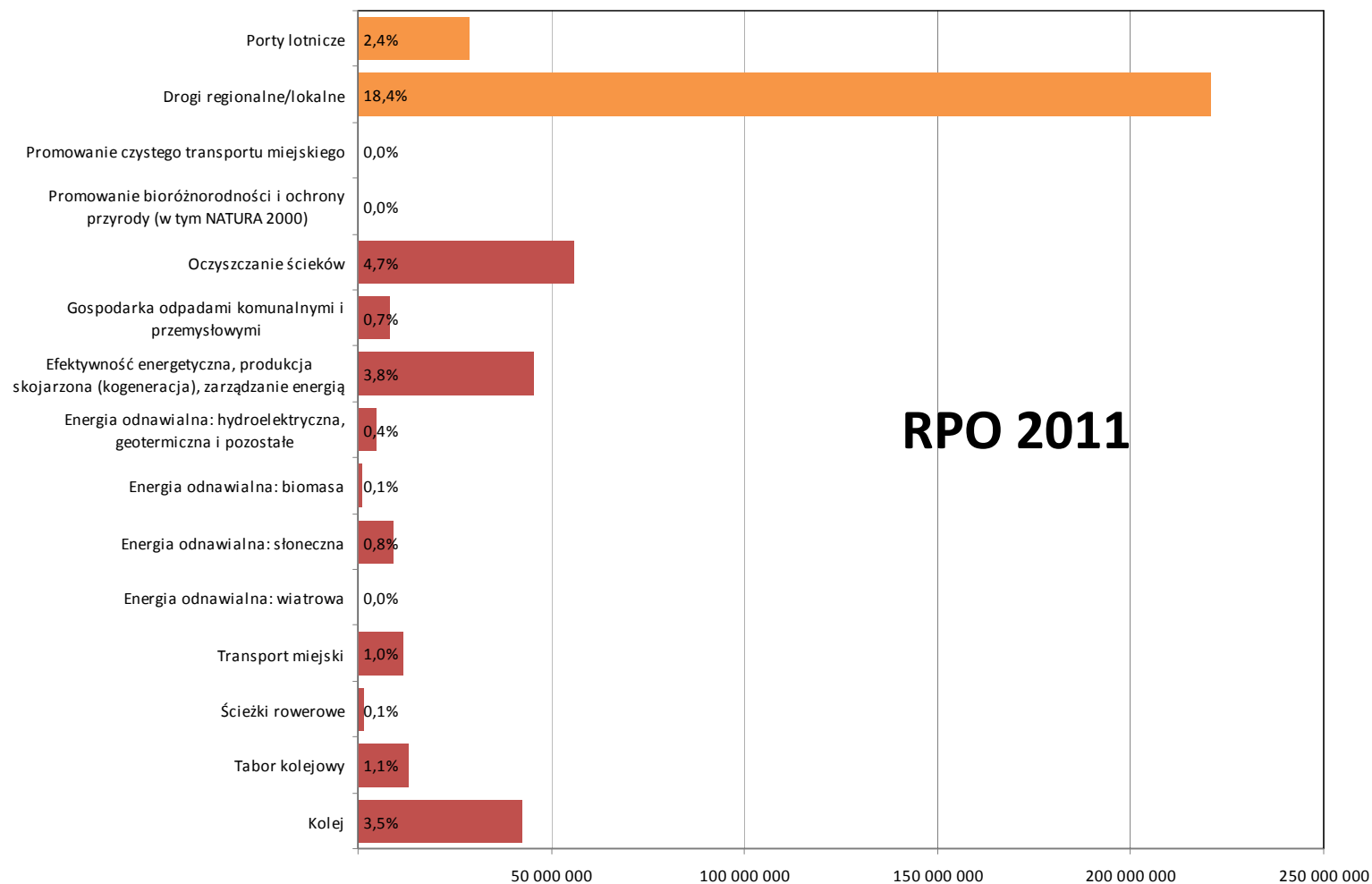
- przyrost liczby projektów kluczowych w trakcie realizacji RPO
- ¼ środków pomocowych w projektach kluczowych
- ŻADNEGO projektu pro-środowiskowego

Alokacja środków na zrównoważony rozwój

- 2007 – 16,3% całości, (kolej – 5,8%, oczyszczanie ścieków – 4,1%, bioróżnorodność („siła Podkarpacia”) – 0,2%)
- 2011 – 16,1% (bioróżnorodność – 0, odpady – spadek o 50%, kolej – spadek o **16%**, transport miejski – spadek o **17%**)
- drogi regionalne i lokalne – wzrost udziału z 16% do 18,4% (w wartościach bezwzględnych wzrost o **22%!**)
- kolej i transport miejski to odpowiednio – 1/4 i 1/20 środków na drogi
- wzrost środków na oczyszczanie ścieków

Alokacja środków na zrównoważony rozwój

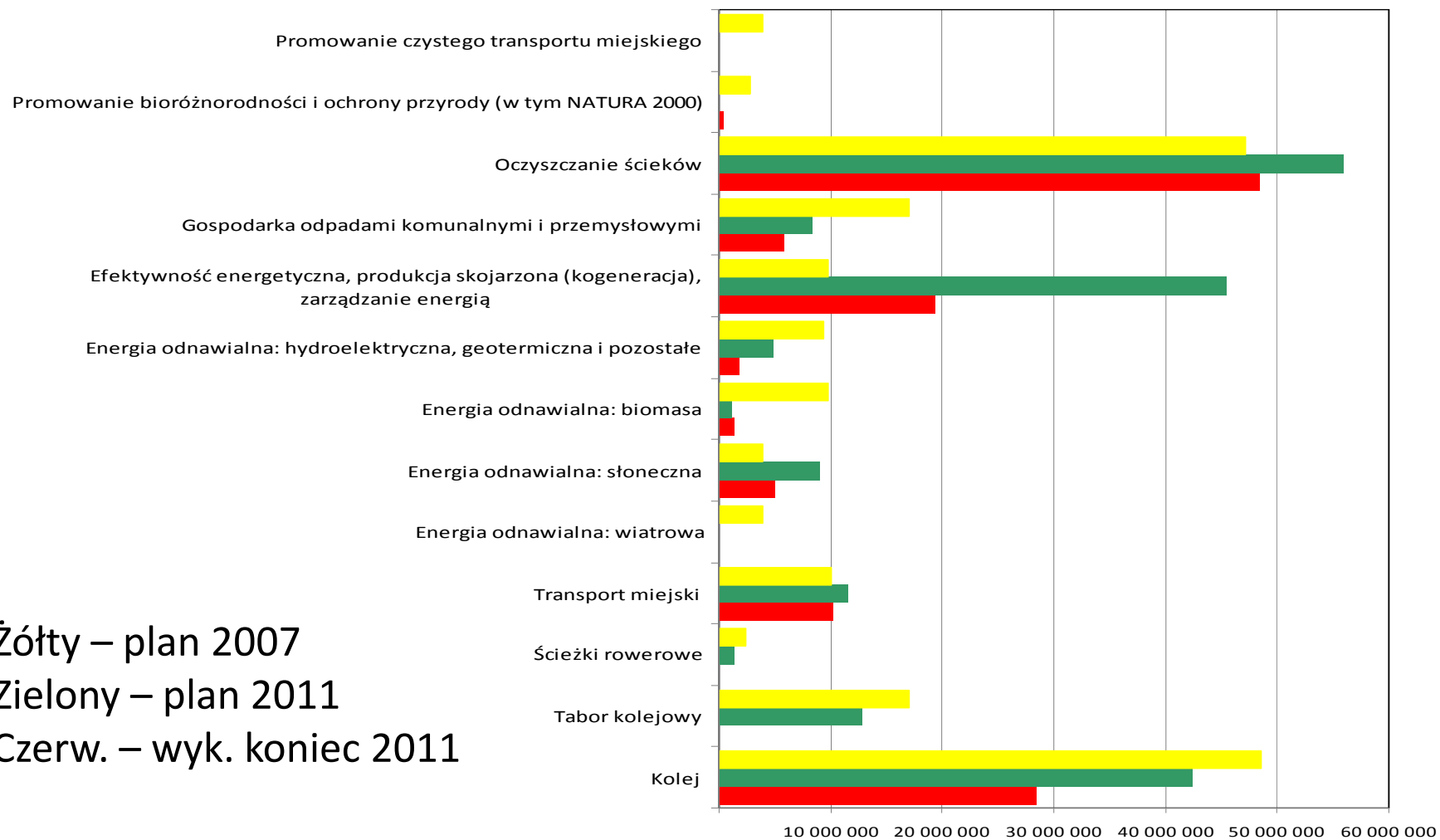
Wskaźniki

- RZ nieobecny we wskaźnikach realizacji celów RPO
- zmiany wartości wskaźników produktu nie przekładają się na rezultat (np. 3-krotny wzrost długości kanalizacji, a liczba osób przyłączonych ta sama)
- 4.2 wskaźniki produktu ochr. popow. zorientowane na środki techniczne, nieadekwatne, albo wręcz sprzeczne z celami działania (premiowane zmniejszenie powierzchni zalewanej to czasami zmniejszenie retencji dolinowej)
- 4.3 wskaźniki nie mierzą sukcesu w ochronie bioróżnorodności, ale jedynie podjęty wysiłek

Stan wdrażania RPO - wydatki

- 4 na 13 kategorii prośrodowiskowych „nie wystartowało”;
- czołówka wdrażania RPO:
OZE biomasa – 138%, transport miejski – 88% i oczyszczanie ścieków – 87% planów;
- ogon: tabor kolejowy, ścieżki rowerowe, oze wiatrowa i promowanie transportu miejskiego – 0%;
- bioróżnorodność – realizowane projekty nie przybliżają do celu RPO (ale zapewniają transfer środków do samorządów).

Stan wdrażania RPO - wydatki

Stan wdrażania RPO – zaawansowanie rzeczowe

Pozytywy :

- wybudowano 85% planowanej długości sieci kanalizacyjnych (za 87% planowanych środków) i przełożyło się to na znacznie wyższy wskaźnik liczby osób podłączonych do kanalizacji – 213%
- wskaźnik liczby zakupionego/zmodernizowanego taboru transportu miejskiego niemal osiągnął zakładany pułap
- zrehabilitowano 80% powierzchni planowanej do rekultywacji w ramach projektów „odpadowych”
- dwukrotne przekroczenie mocy OZE, ale to zaledwie 27% pierwotnego planu

Stan wdrażania RPO – zaawansowanie rzeczowe

Negatywy :

- nie wybudowano ani nie zmodernizowano żadnego odcinka linii kolejowej
- liczba projektów z zakresu energii odnawialnej oraz mających na celu poprawę jakości powietrza zaledwie przekroczyła poziom 60%
- wskaźniki projektów z zakresu gospodarki odpadami (liczba projektów, liczba osób objętych selektywną zbiórką odpadów) nie przekroczyły 50% poziomu docelowego

Podsumowanie

- liczne, częste zmiany m.in. w kryteriach i wskaźnikach oraz alokacjach
- założenia RPO koncentrują się na gospodarce
- pro-środowiskowy transport, OZE i efektywność energetyczna znalazły się w jednym priorytecie z innymi działaniami infrastrukturalnymi (np. drogi)
- ochronie środowiska poświęcono oddzielną oś (nie do końca)
- sama koncepcja kryteriów punktowych w ocenie merytorycznej jest godna pochwały, ale zestaw kryteriów w wielu wypadkach jest błędny, podobnie jak uznaniowa ocena strategiczna
- zmiany wartości wskaźników w trakcie realizacji RPO uniemożliwiają obiektywną ocenę efektywności
- działania pro-środowiskowe są w podziale środków w pozycji upośledzonej

Podsumowanie w dużym skrócie

- Rozwój zrównoważony pojawia się jak „kwiatek do kożucha”
- Zarówno tekst RPO, jak i budżet zmieniają się z „prędkością światła”
- Dominują gospodarka i interesy samorządowe
- Zarząd Województwa trzyma rękę na pulsie i w razie potrzeby włącza sterowanie ręczne

Dziękujemy za uwagę

Projekt współfinansowany przez Szwajcarię w ramach SZWAJCARSKIEGO PROGRAMU
WSPÓŁPRACY Z NOWYMI KRAJAMI CZŁONKOWSKIMI UNII EUROPEJSKIEJ

Związek Stowarzyszeń Polska Zielona Sieć, ul. Sławkowska 12, 31-014 Kraków

